

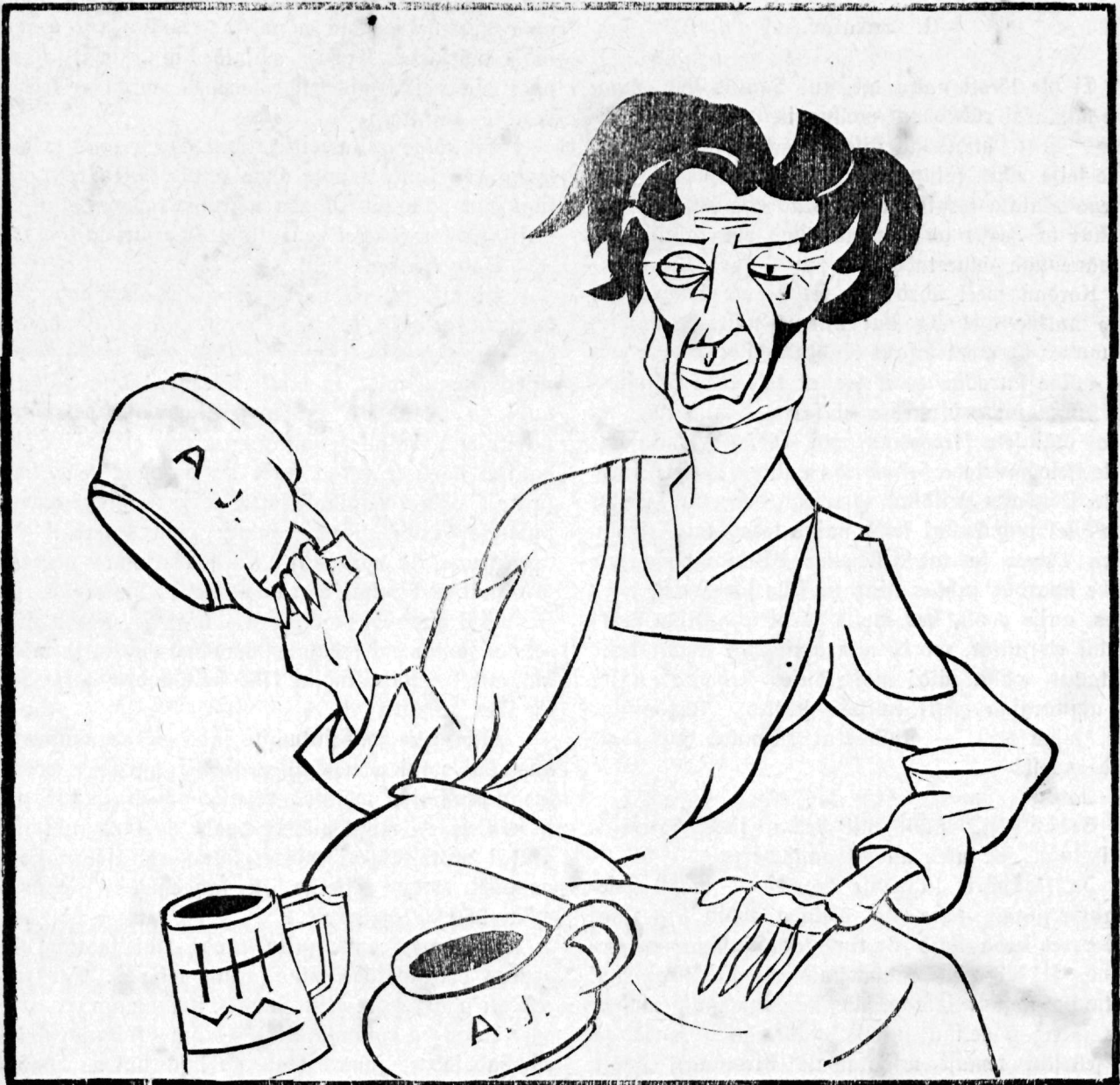

MEIE MATS

Callinn, Harju t. 45 • Ilmub 2 korda kuus • 19 aastakäik • 1921 • Juuni, 11 • Nr. 18 (295)

Kunstnik-pottsepp ehk akadeemiline kunst Eestis.

P. Areni joon. E. J. puul.

A. Jansen: Ometi wiimaks leidsin oma kunstniku hingele tõesti wastawa tööpõllu, sest saadik kui potta teen.

Tellimise hind:

1 kuu — postiga 35 mk.

1 „ — postita 33 „

Wäljamaale 70 mk. kuus

MEIE MATS**Erapooletu nalja ja pilkeleht**
Jlmut 2 korda kuus. XIX a.**Toimetus ja tallitus: Harju t. 45**
TallinnasTarvitamata jäänud kirjatõid
tagasi ei saadetaSaadetawatel kirjatõiddel peab
saatja täielik aadress olema**SAATUS.**

A. Sakalan.

Ei ole tõesti nalja asi, kui Saatus sind, maa-
kera kamaraal rübelewat molluskit, otse kiiduwääri-
lise — j. t. kiiduwäärilise siis, kui ta sedasama
mõne teise, näit. minu Kaie kallal toimiks — püsi-
wusega alatafa torgib ja näpistab ehk lühidalt öel-
da, kui ta heaks on arwanud sind oma alalise tä-
helepanekuga õnnestada.

Kordan weel kord: ei, see ei ole ikka tõesti
mitte naline asi! Ja kui ütleme näit. teile kord
niisugune krempel osaks juhtub, siis on terwes
loos kõige kuradim weel see, et teie oma seisukor-
rale enam midagi parata ei saa — ja ainult, nii
öelda wäikseks trööstiks või südamekinnituseks.
wõite iseloomustada seisukorda milles rübelete, järg-
miste Põndaku-Priidiku sõnadega, mis ta imutas
endast sel puhul, kui kord naine teda saatis tšeki-
wiina tooma ja tal sellejama tšekiwiinaga teel
wäike apardus juhtus ning ta selle järelduusel, kodu
tulles, naise poolt, kes kuulu järgi ühe Hiina män-
dariini ristitutar, woodi alla aeti, kust ainult tema
jalatallad wälja jäid, wähardused kehaojad naine
siis abjuargiga hästi tuliseks küttis: „Üks piinab
ühte, teine teist — kuid Kai ei muud kui waid
mind waest!“

Jah.

See oli siis nüüd nii öelda, sissejuhatuseks.
Päris lugu, see tuleb alles tagant perra.

Ja see päris lugu ise keerleb — nagu sisse-
juhatuse järele juba ka oletada võib — fakti
ümber, et keda kord Saatus tagakiusama on ha-
kanud, sel ei wea enam kuidagi. Ka ifegi, kui
Fortuuna tagakiusatawa üle kaastundmuse tundes
talle mõne õnneliku juhuse osaks lasseb saada, et
ka sellestki temast wihatawale kirstunael wälja
kaswab.

Ilma et kellegi kaastundmuse peale präten-
teerida tahaks, tähendan, et olen üks neist sinatsi,

kes teadmata mis tõttu Saatus iseäralise tähel-
panu osaliseks saanud. Arusaadaw, et ma kõiki
oma wiperusi wõlma ei hakka: wõiksin neid korru-
tada tüütuseni. Tahhan mainida siin kohal ainult
ühte osa neist, mis muu seas ka minu eeltoodud
wäidet kinnitaks.

Eel kõige on tarwilik tähendada, et mul wõidu-
loosimistel kunagi pole õnne olnud. Olen teda nii-
sugusena püüdnud tabada wähehaalt paari!sajal lo-
teriil ja loteriikesel, ent ikka tagajärjeta!

Noh, heakene küll.

Hiljuti, see oli mõni päew enne wilmast wõi-
dulaenu loosimist, tuli mu juure keegi sõber, mangu-
des jumalakeeli, et ma laenaks talle wõidulaenu
pileti wastu, mida ta mulle seniks pandiks pakkus,
kuni ta wõla ära tasub, sest tal olla sellekuune
piiritusesthekk alles wäljalunastamata. Et iga ko-
daniku kohuste sekka käib ka awitada teist oma-
sarnast tema kodanikukohuste täitmisel riigi wastu,
puistasin ilma pikema jututa oma rahakoti sisse
laua peale. Ja näis, kui õeks sõbral olnud põhjalik
informatsioon minu waranduslisest seisukorrast, sest
sel wiisil saadud summat üle lugesdes leidsin selle
olewat justament sadawiiskümmend marka ja mõni-
kümmend penni. Andsin selle kõik sõbra kätte, kes
täna des lahkus.

Olin selle wahėjutumise juba peaaegu unusta-
nud, kui mõni päew hiljem leidsin ajalehest wõidu-
laenu loosimisel wõitnud pileтите nimekirja. Ja mis
te mõllete — minu pileтите peale ei olnud juhtunud
jällegi mitte ühtegi wõitu, kuna aga sõbra poolt
pandiks toodud piletile oli langenud — esimene
wõit, 250.000 marka!..

Möödanes enne mitu tundi, kui suutsin oln-
korras orienteeruda ning otsust teha... Ent selle
est oli aga ka see otsus kindel, kõikumata!..

Nagu ka ootanud olin, — ilmus juba järgmisel
päewal sõber, jumal teab kust ja kuidas saadud
rahaga, piletit wäljalunastama.

Ent mina ei mõelnudki omast eelmisel päewal
tehtud otsusest loobuda ja seletasin sellepärast sõb-

rale väga kategoorilisel viisil, et mina temale eluilmaski ühtegi penni laenanud ei ole ega järelikult ka tema käest mingifugust piletit pandiks saanud pole. Küll on aga mul endal 58 võidulaenu piletit; ja eila on õnnejumalanna, muidugi tasuta selle eest, et teda nii kaua püüdnud olen jälginud, ühega neist mulle 250.000 marka fokutanud...

Sõbrale ei meeldinud see küll sugugi, et Fortuuna mulle nii armuline olnud ja ta hakkas hirmsasti wanduma ja sõimama. Aga parata ei olnud tal siiski midagi ja ta pidi lõpuks sellegagi leppima, et tal, kui teda juba umbes tund oma südamekinnituseks mind kõikfugu ilusate ja veel ilusamate sõnadega üle külvata olin lasknud, kraest kinni võtsin ja tema uksest välja wiskasin. Muidugi, ma oleksin wõinud ta juba kohe alguses välja wisata — aga ma ei ole ju ometi mitte südame poolest kõige pahem inimene: tahtsin ma ju niimoodi temale, tema 250.000 marga eest, veel väikest tasuta wõimaldada!..

Nii siis, asi lõppes sellega, et tema uksest välja wiskasin. Sääraste toiminguga olin saanud endale küll ühe naenlase juure — kuid selle peale panin ma wähe rõhku, sest praegusel silmapilgul olin ma walmis 250.000 marga eest kas wõi kümnet waenlast kaela wõtma.

Ondsalik tundmus täitis mu rinda, igakord, kui mõtlesin, et ma warsti 250.000 marga omanik olen. Selle peale mõeldes, kuidas ma siis elama saan, unustasin kõik seniised waewad ja wiperused. Unustasin isegi tigeada Saatuse...

Sõnum minu õnnest lagunes peagi ümbruskonnas laiali. Ma ei püüdnudki seda warjata: aupakkumus, mida jõukatele meestele üles näidati, oli mulle olnud alati väga kõditaw; ja pealegi küüsin ma endalt põhjendatult, miks siis küünalt waka all hoida!..

Ja nii järgnes siis, et ühes pidul, mille kohaliks wiinakaristajate selts lähedases alewis peagi toime pani, ka mina juba jeda rikkusele osaksjaadawat tähelepanu lõbuja maitsefin...

Sel pidul sain ma, muu seas, tantsu ajal ka ühe neiuksesega tuttawaks. Neiu oli kaunis kena, kuigi mitte juft nüüdsama leerist lahti saanud ja meeldis mulle väga hästi. Ning see meeldiwus suurenes weelgi, kui siin teise kõrwaga kuulsin, et ta pealekauba veel jõuka talukoha ainus pärija...

Nagu märgata wõisin, ei olnud kenakesele minu sihwerplaat ka teps sugugi wastumeelt. Ning asendes sellele tegurile, arenes asi ses juunas jõud-

falt edasi, nii et me pidu lõpul juba suured tuttwad olime.

Koduteel, wast tekkinud olukorda hoosega kaalumise alla wõttes, olin endaga väga rahul ja isegi rõõmus. Mõttes wilksatasid mitmed wanasõnad, millede seas mõned iseäralise õigusega mälusse püüdnud püüdsid jääda, nagu: „Kelle õnn kord leidnud, sellele tuleb ta siise uksest ja aknast,“ — ja — „kes tahab õnne tabada — ei tohi mitte magada!“ jne.

Ja koju minnes sel õnnetul ööl, tegin ma siis ka otsejärele: mitte „magada“!..

Ooe!..

Armsad lugejad, ma olen oma jutustusega juba muidugi pikale läinud. Noh, siit saadik tahan teha lühemalt.

Neljapäewa õhtul juba läksin ma kosja; usun, et ei wiist tarwitse öeldagi, kellele. Niisama arwan, et oleks ülearune ütelda, et mu kosjad wastu wõeti.

Laupäewal oli meie „loetamine“ õpetaja juures; ja kolme nädala pärast olid pulmad. Mina olin õnnelik naisemees ja rikas suure talukoha peremees!..

Oi, oi, kui hirmsaid wingerpusse wõib Saatus mängida sellele, keda ta kord wihkama hakkunud!.. Ma ütlen: otse kuratliji!..

Ma ei taha teid, armsad lugejad, oma praeguse elu traagilistesse peenjustesse pühendada, waid tähendan ainult, et minu elu mottoks on saanud eelpool toodud lause, mida ma iga päew ja iga tund kordama pean: „Üks pügab ühte, teine teist, kuid Kai ei muud kui waid mind waest!..“

O, Saatus, Saatus!..

—o—

* * *

On kogu maa, kui haigew meske pada ja Ernitsal waid jäänud kitsas diagramme rada, kus „ballansseerib“ ta lips üle kõrwa lesta ja püüab rutem lõpulle, et käed puhhtaks pesta. Ei aita kõned, noomitused ega argumendid, on reheliised kõigil armsaks saanud momendid. Kõik pudelisse püüdnud pugeda, kui paradiisi, kas olgu herra, daam ehk kõögitudruk Liisi. O, riigisjad külwale likööri, „wodkat“, rummi, siis armsad lapsed saawad kõik dilleriumi ja põrnu langewad ja ifamaale andwad suud ja mis üks isa paremat wõib soowida veel muud!

—o—

Alaealiste mobilisatsioon.

.... Prantsusmaa andis laupäeva õhtul mobiliseerimise käsu 1919. a. sündinutele.

Eta.

(„Waba Maa“ nr. 114.)

Kes wiimasel ajal ajalehti on lugenud, teab wäga hästi, et Prantsusmaal kord kõwa nõu oli kangekaelselt sakslast uuesti tahtsutamä ja karistama minna. Selleks tegi ta hoollega tarwilisi ettevalmistusi ning mobiliseeris juba wägegi, nagu ülastoodud sõnumist näha.

Loodan, et lugejal selle wastu midagi ei ole, kui oma ettekujutust, mille ma sellest mobilisatsioonist ülalmainitud sõnume põhjal sain, siin kohal katsum edasi anda.

Selle juures on mul küll, pean tunnistama, ka üks wäike omakasuline siht jälgida: nimest prätanteerin ma, kas Eta, wõi mõne ajalehe wäliskirja-saatjaks... Ning mul on lootust, et minu ülikõlblikkust selle ameti peale, juba õige peagi tunustakse, — kui mitte juba jalamaid käesolewa kirjelduse ilmumise perra...

Nii et siis jellepärast — oleme rääkind.

Suur tuba. Keset tuba laud, mille taga istuwad mitu sõliid herrat, tõliste, kohustundelikke nägudega. Ega ole ka imeks panna, moment on tõsine: isamaa hea käekäik, tema au on kaalu peal.

Ühes nurgas lehwad mõned püssid.

Komisjoni ette tuleb, õigem, talutatakse hellegi naisterahwa poolt, noor nekrut.

Komisjoni esimees kumardab ettepoole.

„Tõin teile isamaakaitseja!“ sõnab naisterahwas.

„Ahaa. See on hea, wäga hea. Teie, madame, olete wist küll selle nooremehje ema? Ahaa. Ja teie ei kõhkle sugugi, saates oma poja wahwate isamaakaitsejate widadesse. See on ilus, wäga ilus! Teie olete tõsine wahariigi tütar, austatud madame! Noh, aga sina noormees, kuidas su nimi on? Jean Babiist... Tubli, wäga tubli... Kui wana? Kaks aastat, kaks kuud, 12 päewa... Ka tubli!.. No, aga kas püssiga waremalt ümber oled käinud? Ei?... Waata siis seda püssi, seal nurgas — kuidas ta sulle meeldib? Raske?... Noh, aga proowi siis seda wahemat... karabiineri... Wot, wot!.. Läheb?... Noh, hea, wäga hea: kirjutame su ratsa-

wäkke!.. Ilus, wäga ilus!.. Teie pojast saab tubli ratsawäelane, madame. Jah!.. Noh, jumalaga siis, jumalaga!.. Bon soir, madame, bon soir, monsieur!“

Järgmine nekrut marsib otse samuti, nänne jaadetusel sisse. Kuid jääb ukse lähedase seisma, pistab sõrme suhu ja hakkab komisjoni liikmeid hirmus tõsisel, arwustawal pilgul waatlema.

„Noh, sina, noor isamaakaitseja, kuidas su käsi käib? Oled wahwa pois, mis? Tahad minna sakslast uhtuma; Saksa siga pinnima?... He-he-he!.. Jah!.. Noh, waat', see on tubli!.. Wäga tubli!.. Aga, kuidas su nimi on? Ah nii. Kui wana? Kaks aastat 27 päewa... Surepäraline!.. Noh, aga misjugaessee wäeosja sa astuda tahaksid? Ei tea?... Noh, aga misjugaest sõjariista sa himustaksid?... Kuidas?... Ah, leworwert... Noh, waat'!.. See on... hm... siis peaksime määrama su kuulipildurite roodu... Eks? (Esimees waatab küsiwalt teiste komisjoni liiket peale; need nokutawad tõendawalt pead.) Noh, ilus!.. Asi wask... Siin su tunnistus: „Kodanik Jules Favre, sündinud 2. aprillil 1919. aastal pärast Kristuse sündimist, on määratud *** polgu kuulipildurite roodu jne.“ Oled nõus? No, waat', tubli pois. Hüüa: „Divat!“ Ilus, wäga ilus!.. Tubli pois!.. He-he-he!.. No, no, siis: hüwasti, hüwasti!..“

Järgmisena ilmub komisjoni ette nekrut, kantuna süles naisterahwas, kes wahetpidamata silmi pühib. See saadab komisjoni herrad, kes tõliste aumeestena naiste pisaraid näha ei wõi, suurde kitsikusse.

„Mis te n'd, austatud madame, mis te n'd dmaaeu kurwastate!..“ pomiseb komisjoni esimees kohmetult. „Teie poega ei taheta ju ometi ei tea kuhu: waprata isamaakaitsejate wahwa mälewa kutsus teda!.. See on koht, kuhu sattumine igale kodanikule kõige juuremaks auks!.. Ja kui ta seal õige wapper on, wõib olla, saab ta siis wiimaks weel ristigi, see teie tubli pois!.. Waata siis!.. No, aga sina, poisu, kas tahad risti?... Ja oled wahwa pois ka, mis?... No, ja muidugi oled — ja ütled mammale ka: ära kurwasta ennast ilma asjata!.. Näüd aga waata seal, neid püsse — misuke neist sulle kõige enam meeldib...“

„Isamaakaitseja“, kelle suu wahpeal õige ahwardawalt wiltu kiskunud, unustab püssi nähes, mille üks komisjoni liiket ta kätte toob, kawatsuselolewa demonstratsiooni. Ta wõtub püssi kätte, et seda uudishimulikult waadesda, ent waarub ja kukub ühes püssiga põrandale. Järgmisel silmapilgul

P. Areni joon. E. J. puul.

Kilulinna Tantaseltsi walulaps.

Tantaseltsi juhataja: See piiritusega angeldamine on palju mõnusam ja kasutoovam kui rinnalaste warjupaigaga jändamine.

mätsab toas niisugune hääletorm, et hukuta kõrwad...

„Waat', kus alles tubli pois on: tunneb sõjasjandust juba palju paremini kui mõni puupea, kes aastapäewad õppusel olnud: teab, et sõjas tuleb maoli maha heita, sest muidu wõiwad kuulid tabada!.. Sellest poisist tuleb asja!.. Ja misugune tore komandohääl tal weel on!.. Tead sa, poisu: meie määrame õige sinu koha juba jaoulemaks!.. Kui sa siis wirik pois oled, saad sa wars-tigi kindraliks!..“

Umbes samasuguses stiilis kestab mobilisatsioon täie hooga edasi...

Niisugune, austatud lugejad, on minu etteku-jutus Prantsusmaa mobilisatsioonist... Kui ta teile ehk wõdrastawana näib — siis tähendan enda wabanduseks, et ta rajaneb üpris kindlasti oletustel ja loogilistel järeldustel, mis põhjenevad oma korda sama kindlasti selle artikli etteotsa paigutatud sõnumil. Kui teie aga siis weelgi arwate, et ka see sõnum nii ütelda, pijut pentsikuna näib, — siis tähendan, et see on juba Eta ning „Waba Maa“ asi, mida nemad ise paremini peawad teadma. Sest sellest te ju ometi peaksite aru saanud olema, et mina juba nendest targem olla ei wõi ega tohi...

13.V.21.

A. Sakalan.

Kooliõpilaste reis pealinna.

Rändamise haigus, mis viimasel ajal otse taudina laiali on lagunenud, paiskas reisuhimu patillusi ka P. linnakesse.

Sealne kõrgem kool (kõrgem rahvakool) oli üks tagasihoidlikumatest — nüüd äkitselt aga — otsekui teisest ilmast kukkunud.

Ühel heal päeval fosistasid tütarlapsed — enne taja, siis juba julgemalt, wafjumalt: „Täna wu kewadel sõidame pealinna ekskursiooni!“ Koolimammad-papad püüdsid sarnast ennekuulmata lugu küll maha suruda, — aga püüa hääl kinni, kui ta juba lahki lastud — ei aidanud wiimaks muud kui pidid kõnelustest osa wõtma, ühtlasi ka eestöid tegema.

Oli kõneaineks saanud mõte ka heaks karistusabinõuks, „kes lastest sõnakuulmatu, õpereiuse kaaja ei wõeta!“

Pealinn oli päewakangelane ja õpilased kellel pealinnaga wähegi suhteid olnud, said pika rea saladuste kaasteadajaks ja südamesõpradeks teiste õpilastele.

Kõneaineks oli ainult Tallinn, küll arutati ja loodi tegewuskawasid, kisuti sõnadega kiwi kiwi pealt, ei jäetud puutumata ühtegi asutust, isegi „Must Kas“ kisuti kõneluste hulka.

Töötati ja tunnistati üksteisele „Musta Kas“ sisse astuda — ainult nii, et preilid ei näe.

Teised jälle arutasid merele sõitmist. Üks pealinnast pärit õpilane oli otsekui imelaps, teda piirati, külwati üle küsimustega ja lubati kõige paremat teha, iga ta soowi täita, kui ta aga asja linnas nii toimetaks, et paadiga merele saab.

Oli ju nimetud tüdruk kalamehe tütar ja sellega paatidele palju lähem kui teised. Ja tüdruk lubas.

Küsimuseks jäi weel, misuguse paadiga wälja sõita, kas purjekaga wõi aerupaadiga.

Arglikumad soowitasid aerupaadiga, — „see olla palju julgem,“ kuna aga „purjekas õige kerget ümber minna.“

Teised jälle arwasid purjekaga palju lõbusama sõidu saada, sest purjekas lähed palju kiiremalt ja kui saaks kaugemale sõita, wõib ju mõre linna noorherra ligi kutsuda, kes juhtida oskab, mis pole karta midagi, ja

„Kaugele merele paadina waata,
laine on waga, wõtab wene jaata...“

Kajas nüüd wana tuttau laul läbi kooli ruumide

ja kümmed südamed suplesid rohelistes soolawees ja õõtsusid pealinna reidil.

Kaks wastasrindlast olid ägedaks läinud, kumbki ei tahtnud teise seletusest aru saada, et purjekaga ja aerupaadiga olla parem sõita kui aerupaadi ja purjekaga; tagajärjeks oli, et ühel neist juuksetuustak wälja kittuti, teisel weel mõni hea nädal parema silma peal sinine plekk paistis.

Ka Kadriorg käidi waimus läbi...

... Oli parajasti algebra tund, Linda S. aga wiibis waimus kaugemal. Tema libises praanna tammede ja pärnade all, kahe kadeti saatel, lobises, sõi komprekka ja sammus sügawamale Kadrioru põue.

Üks kadett, see sibukese laia näoga ja wäheste jutuga pois, kes alalõpmata nohises, oli maha jäänud ja nüüd olid nad kahekesi, peenike, sirge kadett ja tema. Mewalt läbi puude paistis kuu... nii hea oli kahekesi... kadett teeb liigutuse, kui tahaks ta piha ümbert haarata... Linda puikleb... kuid mitte kaua... sest ta armastab pealinna noorherrat rohkem kui kedagi teist siin maa peal...

„Linda S...“ hüüab äkki õpetaja, „millele wõrdub ruut juuraruust 244...“

„Kadett,“ — wastab Linda majalikult, ärkab waid, kui teiste naeru kuuleb.

„Palun tähelepanelik olla, wastasel korral jäet õpereiust ilma!“ hoiatab õpetaja.

Linda istub, püüdes wägise omi mõtteid igawa aine peale koondada. Ja igaw on see tõesti, ka õpetaja näojooned on otsekui surnud. „Am-uu!“ haigutab Linda.

* * *

Ometi wiimaks ammuoodatud päew. Juba tund aega enne ärasõitu koguwad lapsed jaama, ja wiimaste isalikkude ja emalikkude manitsuste saatel tosjutawad pealinna poole.

Pealinnas ei lasta neid aga wabaks — seatakse paarikaupa ja nüüd algab reis läbi linna.

On just laupäew — pealegi Noorte püha esimene päew.

„Lootuse“ aiast mööda minnes kuulewad lapsed orkestri mängu. Mitmegei südamed põksuwad sees, jalad muutuwad sulgkergeks ja südames ärkab waga soow: „tantsi tahaks!“

„Preili! Kas meie ei lähjeks Noorte püha spordi wõistlust kaema?“ sõnab üks lastest.

„Ei, täna oleme wäsinud, aeg puhata, küll homme waatame.“

Heade lootustega sammuvad lapsed juhtuvad
öömaja poole...

* * *

Pühapäeva hommik. Heledalt naeratab päike
ja heledate mõtetega ärkavad lapsed.

Linda S. on öösel oma waimus leitud armja-
male juba lahkumise laulu luuletanud, igaweseks
mälestuseks, mida koju sõidu eel oma saatjale pihku
pistaks, laul on järgmine:

„Oh minu kallid silmatera,
Armas päew meil oli täna.
Süda leidis südame
mina tuisun sinule.
Aga nüüd kõik mööda jälle,
Wastu lähjen pikal' teele
Kui ja enam ei näe mind,
Siis sull' ikka tuisub rind...“

Linda luges pühenduse mitu korda üle, peitis
siis põue ja jäi põnewusega ootama.

Paadisõitjad heitsid wahje peal liisku, kelle
ülesandeks jääb „kawaleeri“ muretseja, kes paati
juhhib, parajasti liisuwõtmise ajal ilmus preili.

„Lapsed! Kuidas magasite, oli wist päris ko-
dune!“

„Jah!“ sõnasid kõik kooris.

„Preili! Kas läheme täna linna waatama, ja
Noorte pühale?“

„Ah ja! Sellist tahjungi nimelt rääkida, ma
pean nimelt asjatalituse pärast wälja minema, teid
üksi wälja lasta, seda ei tohi ma mitte — eksite
linnas ära. Mängige ja laulge siin täna, küll hõimne
läheme!“

Laste meeolud muutusid. Ühed puhkesid nut-
ma, teised kiruma, aga see ei aidanud midagi, sest
klässidaam keeras wäljaspoolt ukse lukku ja lap-
sed imestasid linna koolimaja nenda seinu, leides, et
lubi sama sugune kui neil kodulinna keses.

* * *

Esmaspäewa hommikul teatas preili:

„Lapsed, täna läheme külla — teid kutsuti
kuhugi einet wõtma, nüüd aga ruttu.“

Sammuti jälle paaris läbi linna. Kusagil koo-
limajas oligi kaet laud — piim, wõileiwad ja
lõhnawad sirelid.

Weel polnud lapsed söömist lõpetanud, kui
preili tähendas:

„Lõpetage juba, aeg jaama minna — sõit meid
ei oota! Küll teine kord waatame rohkem.“

Unistused jäid unistusteks, purjepaadid jäid
sama kaugeteks ja kätte saamatuteks kui enne
sõitugi.

Linda S. kastis pisaratega oma luulelapse
märjaks, nimetas teda omaks „walulapseks“ ja
töötas, et enam kunagi kooliga wälja ei sõida.

„Piima, leiba saame kodugi, aga linna näha
ei saa,“ urisid mitmed.

Koju jõudes kiitis preili, et lapsed kõik wäga
sõnakuulelikud ja head olnud, wäljaarwatud üks,
kes mõtlematult laupäewa õhtul soowitas „Spordi
pidule“ minna, kuhu aga tütarlastel kõlbmata on
minna

Otti.

—o—

UUS ÜÜRISEADUS.

Majaomanikud on uue üüriseaduse kawa wäl-
jatöötanud, mille tähtsamad punktid järgmised:

1. Peremees on omas majas maršhal, ka-
tusel kuningas, põõningul president, keldris kind-
ral ja sahworis suurwürl.

2. Peremehel on õigus omas majas kodu-
seja seisukorda maksuma panna.

3. Peremees ei allu ühelegi makswale määru-
sele ega seadusele.

4. Peremees võib üürilisi igal ajal uulitsale
wijata, neile ihunuhkust jagada ja rahatrahwi
määrata.

5. Üüriline peab maja eest hoolt kandma,
maja maksumaksma, ruume remonteerima, iga
laupäewal põrandaid küürima, kojamehe kohuseid
täitma, peremehe pükka lappima, saapaiid wiksima,
habet ajama, oma raha eest peremehele turult toi-
duaineid muretsema ja peremehe eest saunas käima.

6. Üüriline peab peremehe soowil sõiduho-
buse ehk auto kohuseid täitma.

7. Üüriline, kes korralikult igas kuus oma
üüri ära on maksnud, võib aedas nõgese pöösas
ehk õunapuu otsas elada, kuna ta korter enam pak-
kumise teel spekulantidele wälja üüritakse.

8. Üürnik peab ruumide tarwitamise eest liisa-
maksu maksuma, ükskõik, kas tarwitab ta eluruume
majaperemees ehk selle onupoeg.

9. Üürnik peab teadma, et ta eluiga üürikor-
teris on üürrike.

Loodetawasti wõetakse see üüriseadus wastu,
sest see on, nagu igailks näeb, täiesti ajakohane ja
rahuldab niihästi majaperemehe kui perenaisi.

Iron Ducke.

—o—

Gori joon. E. I. puul.

Kullerdaj.
(Muinasjutt.)

Kord elas üks mees, kes wõttis suure püritusewaadi
ja hakkas seda kullerdama.

Ta ei pidanud mingisugust piiri, waid kullerdas
ja kullerdas püritusewaati nii et pea märg.

Wimaks jõudis ta kuuisa nõia Antik-Waari maja juurde. Siin märkas ta, et piiritusewaat oli antiik-waasiks muutunud. Küllerdai rõõm oli suur (na umbes pool miljoni).

Heasüdamega ametnik.

Ma kirjutan, pean kirjutama; tunnen end kohustatud jeda tegema.

Sügawaat kurwastet närin närwilikult sulle pead, arutades, kuis asja juurtest kinni tabada. Mul on ütlemata walus looduse ükskõiksusest, sest kiwid waitiwad nagu harilikult ja isegi kurtummad ei wõta sõna selle rahwuslise asja mainitud suhtes. Ja ma tean juba ette ära, et peale mu praegust aalkäemaksuwõtjate kasuks ülesastumist kõigi klasside klassiwõitluse alal ühinenud subjektid mulle tupe peale tegemiseks kallaale kipuwad, mind aalkäemaksuwõtjate aalkäemaksuwõtjaks tembeldawad.

Ainult raskelt kannatanud perekonnad wast tunnistawad tõtt, et ükski neist mitte piibutait tubakaki, kameela theest ja suitsetatud räimedest juba rääkimata, mulle andnud pole, ei all ega pealt käe. Kuid, mis kasu sellest! Meid ei saa keegi uskuma. Aeg on niifugune!

Õsenehest mõista, hea meelega waitiksin ma niifama nagu minister wastawa arupärimise puhul, kuid mu jüda kirjab kui wast sündinud laps, ning sunnib mind tahtmata tõeprohwetina ülesse astuma.

Kus on õigus?! — Jarnast küsimust on wist pea igailks omale ette annud, kuid, towarishti, et teie õigusest ja kõigest, mis sellega ühenduses, selgema ilme saaksite, jutustan ma teile mõnda oma sõbra Shurum-Burumi elust (niifugust nime ei ole küll terwes ilmas, ma arwain ta ainult sellepärast wälja, et kedagi mitte haawata).

Shurum-Burumi tundsin juba tükk aega enne oma sündimist — ta on ainult paar aastat noorem mu wanemast wemast. Wõtan julgust rõhutada, et see on kõige heasüdamlikum inimene maailmas. Juba siin karjatades olin ma taast nii waimustet, et sagedasti tukkuma jäin. Mõtelge ainult, kunagi ei löönud ta siga witsaga; ta pehme süda ei suutnud sea walukisa wälja kannatada, waid ta wiskas ikka kauge maa tagant kiwiga. Onneliku wiske järele sai ta sagedasti kannatada. Nii, mäletan ma, kui kord oli sea jala wigaseks wisanud, hulкус ta pool päewa aega metsas ringi ning ei tahtnud oma kallil wanematega kokku saada...

Pärast, kaua aja järgi, sain Shurum-Burumiga Tallinnas kokku. Studeerimine tol korral mõlemad: tema kaubandusteadust ja kõike, mis sellega ühenduses — poesellina, mina kosjakaalutufi ning „Lindeni“ weini kaarta. Wärsked wähid ja

õlu olid seal muidugi külluses igal ajal — a lla parte — wõi kuidas need prantslased seal ütlevad. Kuid seda ainult nii — muu seas.

Shurum-Burum uuris alataja analüseerides, põhjalikult läbi kõik liikõride esid. Ainukene nõrk külg oli tal „fünansid“ ja sedagi ainult sellepärast, et ta liig tundeline ning heasüdamline oli. Nagu teada seisab fünanside operatsioon koos rahalaenamistest ning tagasimaksmistest. Mu sõber oli üsna piinlikult tagasihoidlik ja selle tõttu ei suutnud ta oma fünanside operatsiooni kunagi lõpuni läbi viia. Juba ette ära teades kuiwõrd argumentisi tuli rahalaenamise juures ette tuua, ja kartes, et neid tagasimaksimise juures wast weel rohkem tuleb tarwitada, mis laenajat muidugi suuresti tülitaks, ei täitnud ta harilikult mainitud operatsiooni teist osa mitte.

Ma wõiks oma sõbra Shurumi-Burumi heasüdamlikkusest nii mitugi fakti weel ette tuua, kuid arwan, et aitab jellestki.

Nii siis — jatkame edasi. Shurum-Burum tegi karjäre, sest tal oli onu.

Kujutage ette mu sõpra meie ümberpaigutamise osakonna juhatajana — (tõepoolest niisugust osakonda küll ei olegi, kuid ma arwasin ta wälja, et kedagi mitte haawata). Oletame nüüd, et Soome laht tuleks Leedumaale ümberpaigutada, et Poolale merele wäljapääseteed wõimaldada. Kõik on korras, asi juba lõpuliikult otjustatud ning Shurum-Burum teeb wastawa korraldusegi. Siin aga ilmub keegi Jankel Josselsohn, kel Leedumaal sauna ehituse kawatus ja kes mere ligidusest, arusaadawalt, ainult kahju saaks. Josselsohn lasseb enese ilmumistest wäga wiisakalt teadustada (muidugi hoo wiukse kaudu) ja niipea kui sisse pääsenud, ulatab alandlikult kena pakikese „reihsmarkijid“. Sellele järgneb lühikene jutuaamine wiimastest ilmast ja seebikiwi kallidusest ning, lõpuks, palub Josselsohn südantlõhestawal hääsel Soome lahte mitte Leedumaale ümberpaigutada. Josselsohn on armas, heasti kaswatet inimene, Shurum-Burumil aga südame kahjal saialeiwa tainas — nõh, ütlege nüüd ise kust wõib siin arusaamatustel aluspinda olla? Iseenesest mõista tehakse uus otsus, et Soome laht ei tule mitte Leedu waid Lätimaale ümberpaigutada. Kuu-lujuttude laialilagunemise tagajärjel saab seft kawatuselt aga Leibe Shmulowitsh teda. Kohje paneb ta oma walge mära rakkese ning sõidab herra Shurum-Burumi jutule. Alandlikult kabinetti ilmu-des tahab ta oma weel trükkimata nimekaarti ulatada, kuid taskust kobades eksib ning ulatab

kogemata pakikese wärskeid Wene wiiesajalisi. Mu sõber on aga igatahes wiisakas inimene ja talitab kui gentelmann kunagi. Ta wõtab sõnalausumata pakikese wastu ning päästab sellega Shmulowitshi ta piinlikult seisukorrast. Arusaadaw, et siis ka Soome lahe Lätimaale ümberpaigutamine ära jääb ja et seninigi weel pole koht leitud kuhu teda dieti ümber paigutada tuleks. Kuid — kes on siis nüüd kõiges selles süüdi? Kas on siin üleüldise süütegu?

Arwake mida tahate, kuid ärge kahtlustage mu sõpra Shurum-Burumi, kes oma otse piinliku tagasihoidlikkuse ning haruldase hea südame tõttu kuidagi ei saa olla selleks, mis ta mitte ei ole.

Iseäranis tähtsate asjade kohtuurijad ja wanutud kohtunikud, lugege mu ridasid ja tulge arusaamisele, et ka altkäe maksuwõtja on inimene ja kui ta niisugusid maksusid wastu wõtab, siis seda ainult oma pehme iseloomu ja hea ning halastaja südame tõttu.

Ärge unustage muisteaja wanafõna: ela, kuid lase ka teistel elada!

Oliwereto.

—o—

Kui kägu kukub.

Pühade aegu tegi kägu wara hommikuti linna wiisikäike ja „häälitseles hõbenokka, kukkus meile kuu-lutusi“ — küll puude otsas, küll majade katustel.

Et seda harwa juhtub, et kägu linna kukkuma ilmub, siis pandi seda wäga tähele ja wanad inimesed ütlesid: „Ega's see head ei tähenda.“ Wäga wõimalik, et see nii on ja nüüd pea mõni riigiwaras wõi altkäemaksuwõtja lõksu langeb.

„Wõru Teataja“.

Kae, Mats, tuudsamma käo luku tahtsõgi ma sullõ nu är' seleätäda. Asi es hindäst ei olisigi nii hull, — no kägo om kägo, tull' liina, hõisas ka weidikõsõ ja asi olõsi nudi, a wot, et tia „suurtõ nõnno“ maio man käwe ja hinnäst wäiga kurästõ ülewäl pidi, — kae tuu omgi tuu wipõrus sääl asja sisen. Inemese, ku' käko näewa, ütliwä, et nu üks mõni jant jäl' tulõ: kas nakaõ liina toitmise milje jäl' hapnid sikkõ ja hukka lännud wõidu wällä oksma, wai puu mõni kütmise komõtii mis hindä kohegilõ üles. A wana naase arwastwa, et nu tulõ peris ilma ots ja muud midägi.

Kõgo edimält linnas tuu kõgo üte rohitseja ärrä mano ja nakas jäääl wäiga kõwastõ haukma. Ma mõtli, et wast timäl mõni tõbi küllel om wai om naane raisku lännü (kewäjäne aig!) ja kuts tohtrit wälla api, a õi õs tuu asi. Peräst tull' nii wälla tuu lugo, et kõgo tõrõli tohtri herrä, et tuu oll', — mõni päiw tagasi, ütte maamiist kats tunni arstnu ja tüü iist katstuhand marki wälla „prensü“, — õi tiijä sõs, kost otsast, — jo kõgo üteli: ega's tuu nii ei jää. A herr kuulõki õs midägi: oll tõi hummogu wiil kabakust tulnu, pää suurõst tirdilätamist kõwastõ hunnin ja magasi nigu hundas. Säält läts kõgo üte walgõ maja mano, — jäääl wast omgi tuu linawastisusõ wärk sifren, ja wuhwõld jäääl, telewungi tulba otjan tükki aigo ja oll' wäiga kuri. Timä nigu tahtsõ ette kuulutada tollõl kullatõõl ajalõ otja, mis nüüd noil om, kiä, jäääl istoõõ ja tüüd ei taha tetä. Pera-kõrd, ku õigõ är wihasi, — lei jalagõ wiil telewungi posti otja, nii et preili, kes telewungi jaaman istus, — üles eram (timä oll' weidükese magamõ suigatanu) — ja linnas jääält õpetaja maja mano.

Õpetaja herr mängse õkwa tuul aol pafswiilit, — tuu om timäl õige häste äc õpit — ja taha õs, et kõgo tedä oma loriga tülütämä tull'. Karas läwest wällä, ja wirot wiili puugnagõ zirgokõõlõ seere kunte pite ja ai tiä jääält är. Kõgo üteli tuu pääle „kurrat“ ja läts är. Istõ sõs kellä tegija poodi ette suurõ kellä pääle ja nakas meistrit sõimama, et tuu oma tüü iist warihinda wõtt. Nigu Kaiõlaanõ Mihkli käest oll' üte musta uuri puhastusõ ja wedro pandmise iist wiisjada marki wõtnu ja wedro oll' wiil Mihkli oma. Ütel sõs wiil, et ku ja õks nii kallist wõtat, sõs ju poolõ kiaki inämb kellä ei tuuki. Sõs läts kõgo üte seo ilma suurõ ja wägawä „nõna“ maja mano mäeparki. Es saa aroo, mia timä jäääl üteli. Timäl oll' jäääl loriin ja wast seere luu wahut kah. Wiil inne är' minekut läts ütes wooris pergi kõrtõsi wai kabaku mano ja kullõl jäääl Wõro joodikide loriin ja leelutusi. Nima olliwa jäääl purjotanu terwe tüü läbi. Kõgo kaie kurwa meelega ja üteli paar kuratit ja mõtel efs: „Teile see õi üteli kõrtõsist midägi a olõõsi waja neid säidse wallatõ tetä, et ti wõis sõs lakko nii, et sinidse joonõ kõtu pääl. Te saad: küll wäheidi palka a raha puru om teil küllant, et wõide üte õõga kümmed tuhandid läbi prasse!“ Ja siis läts zirgokõni liinast minemä. Ma ooda nu kõwasti kunas timä jäl' tagasi tulõ. Sõs saasi jäl' midägi kuulda-nätä.

Ka riigiwaraste ja altkäemaksuwõtjate maja man kukkus kõgo, aga tollest pajatame tõine kõrd. Häid terwüisi fullõ sõs, Mats! Pia ja õks Wõro liina kah meelen.

— Kentuki L.

— 0 —

Õpetatud koer.

Mats Madarik, pik, kuiwetanud nagu aia-roigas, „Rõika“ talu onnik, leidis ühel päewal, et wargad olid aidas käinud. Kahju ei olnud kuigi suur; seda suurem oli ar i ihäsa Mats Madariku kahju.

„Kuule, Reet,“ ütles Mats oma naisele. „Kuidas wõisid need wargod muidu meile tulla, kui koer krants nii wana ei oleks, et oma ninaotõjagi ei näe... Nii wõime lasta endid päris paljaks teha!“

„Kas ma's pean koera asemel wahti pidama wõi?“ urises naine.

„Sina! Kes seda sinust wanainimesest nõuabki. Aga ma arwan, et peab uue koera muretsema.“

„Maabril on kuffikas, aga ei tea, kas ta's kuhugi kõlõbab wõi mitte.“

„Miks ta's ei kõlõba?“ küüts Mats Madarik.

„Noor weel ja lollike, ei ta mõista weel midägi.“

„Hm... Siis waja teda õpetada... Oppus on ikka kasulik.“

Mõni tund hiljem oli koer kohal. Hargset pugest ta häänd jalge wahel, nurka. Waatas pingi jala tagant wälja ja urises. Mille üte? Et ilma elu oli talle weel tundmata. Wõib olla, arwas ta, et ta kõht oleks weel hällis, kui ta oleks sündinud inimesena.

Kui Mats Madarik mahti sai, hakkas ta koera õpetama. Mismoodi ta koera õpetas, seda meie ei awalda, sest et see oli Mats Madariku elusaladus. Küll aga awaldame koera õppuse-resultadoõid, mis awaldusid siis, kui koer juba elujõuline ja suur oli.

Ühel õõl kuulis Mats kahylast kolinat aidast. Miks koer wõikis, seda Mats ei mõistnud, aga niipea, kui ta pea uksest wälja pistis, tõstis koer suurt kisa ja tungis ta kallale. Mats nägi, kui aidast inimkõgu wälja jookõs, paun õlal, aga ta järele ei saanud, sest koer hõidis jalast kinni kui pöörane, ja mida enam Mats talle teise jalaga lõõke jagas, seda pöörasemaks koer läks.

Teine kõrd sõitis Mats perekonnaga linna ja tuli wastu hommikut tagasi. Teel kuulis ta

naabri käest, et neile wargad sisse tunginud ja et kordnikud neid läinud tabama. Naabrid olid klahhtlast tegewust Matsi talus näinud ja kordnikud peale saanud.

Kui Mats tuppa tormas, nägi ta imelist pilti: Kordnik Iamas siruli maas, aga koer ta peal, kui jõumees Jaago Musta Maske peal. Suurt wäewa maksis Matsil kordnikku wabastada, kes oli enam surnud kui elus.

Kui Mats esimese kordniku haawu sidus, kuulis ta äkki kapis imelikku kahinat.

„Waras pugunud jirmuga kappi,“ lausus Mats, ja kordnik seadis enda lahinguks korda.

Awati lõpuks kapp, kui Mats, kirwes käes, ukse taga piilus; kuid kõikide matuseks imus kapist wälja teine kordnik ja mitte waras.

Lõpuks selgus, et kordnik oli kappi pugunud, olles hirmul koera eest.

See tegi Matsi hoopis wihaseks; ta wõttis püsija ja lasti maha — oma tresseeritud koera.

Charles.

—o—

Kaelapael.

Annette on kihlatud ülemkooliõpetajaga. See on natuke kuitu ja puine herra, aumääriline, kombeline ja kaine, selle sõna kõige laiemas mõttes.

Pulmadeni on kaks nädalat aega, kuid herra pädagoog ei ole weel ehkinud küündama käsu wastu, — ei südame, käe ega suuga, ei mõtte, sõna ega teoga. Ent tema sõda on truu ja tema armastus tõsine ja otskohene.

Ja Annette! Tema, see elawaloomuga, temperamentlik olemusekene 19-aastane, weidi hirmur ja alme, tema suudab ainult suure wäwaga hoida end oma armsama kitsas ja rusuwas kombelikkuse piiris.

Annettel on kaela ümber pael, kitsas, must sammets-pael, mille küljes ripub medaljoon. Selle paela tõttu paistab tema kael ja kukal weel walgem ning peale selle... Kuid, nüüd peab siiski paljastama ühe herra pädagoogi nõrkuse: kui ta oma mõrsjat armastab, tema kaela ja kukalt silkitab, tema rooja kõrwakestega mängib, neid näpistab ja tõmbab, sattub tema käsi ikka lõpuks ka kaelapaela juure, mida ta siis pöidla ja esimese sõrme wahel edasi-tagasi liigutab. Kitsas paelakene on nagu tema armastuse meridiaan. Selle kaudu rändawad ta sõrmed kord ülesse põhja poole, sinna kus õrna kukla peal kasvama hakkawad pehmed

juuksed, kord jälle alla lõunasse, et tantsida tasehilju walgel turjal.

Ja kui talle näib, et ta juba küllalt hästi on siin ehk seal orienteerinud, siis pöörab ta haruldase kindlusega jälle tagasi silledale paelale. See on nagu tema armastuse jõuallikas, siitkaudu jooksewad tema südamesse need salapärase jõud, mis talle julguse annawad õpereiside ettewõtmiseks põhja ja lõunasse.

Annette tunneb nende reisiride piiratud ulatavust liig hästi, et nende puhul mingit ootamiswärimat läbi elada. Talle on selge, et ülemkooliõpetaja neitsilik häbitundmus ei luba järele anda mingile tumedale, ärritawale kirele. Selleks otstarbeks peab juba mõjuwamad abinõud leidma.

Ühel ilusal õhtul istuwad nad jälle kahekesi kandsalt koos, — üsna üksi! — Peenetundelised wänemad on teistesse ruumidesse läinud.

Ülemkooliõpetaja käsi on juba terve minut aega walgel turjal ringi rännanud... nüüd tahab ta lõpuks oma harilikule peatuspunktile tagasi minna...

„Annette!“ hüüab ta kohkunult, „kus on siis sinu kaelapael!“

„Ah! armsam!“ ütleb Annette helmika ilmega ja punastab, „ah, waata, ma mõtlesin... ei, nüüd pead ja juba... ah, ära ole kuri minu wastu,“ ja ta jurub ennast tema õlale ja peidab pea tema rinnale — „pael on mul, — ta oli juba üsna küllunud, — ta on mul parema jala ümber... ja, ole hea, ma arwan wähemast, et see parem jalg on, — ma tarwitan teda sukapaela asemel.“

E. S.

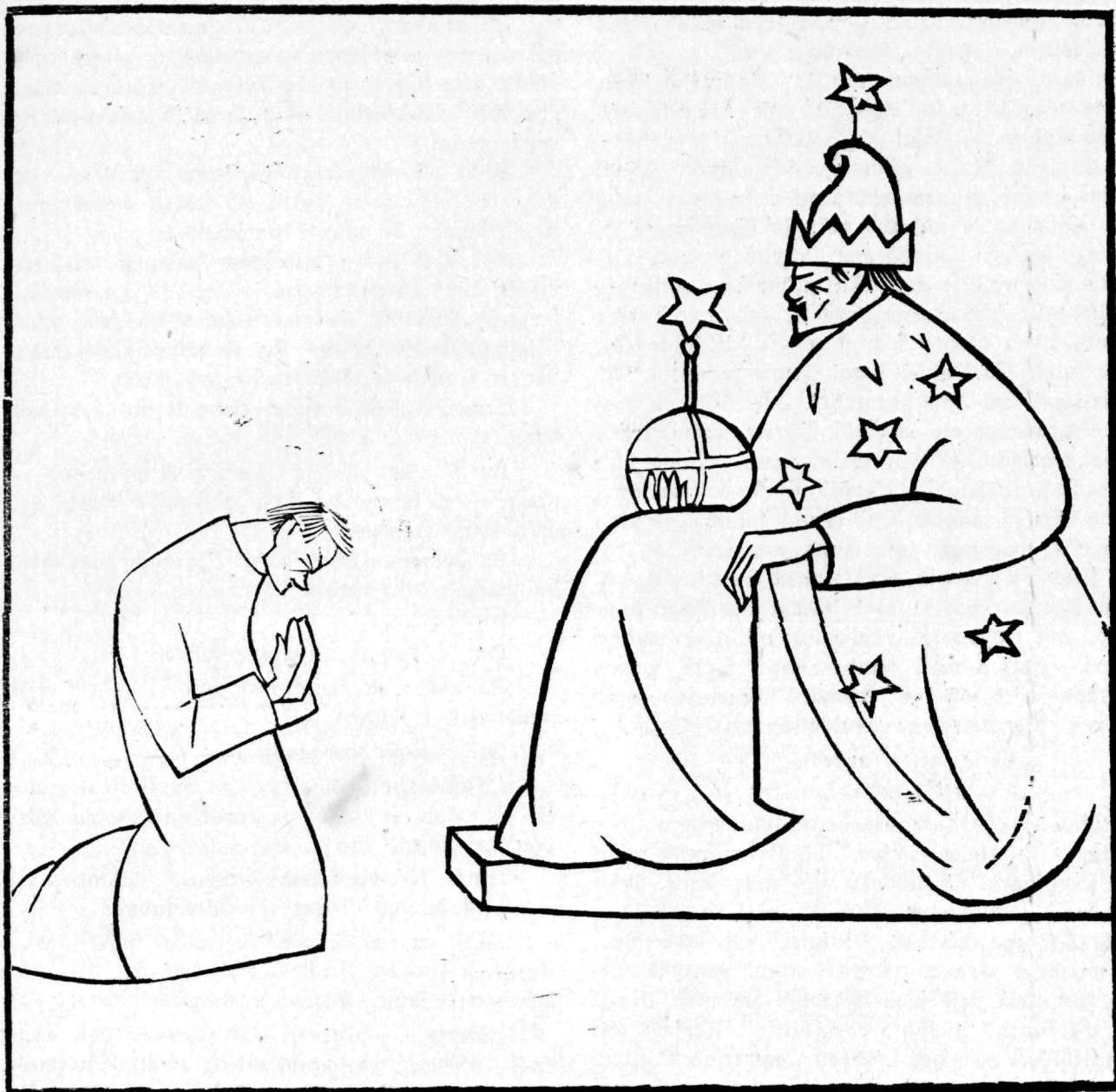
—o—

Kiri Tartust.

Tartuski alganud suwine hooaeg. Awaldub see selles, et akadeemiline pere lennanud laiali ja „Wanemuise“ sünfonia orkester saalist aeda kolinud.

Tartu teatrid ei pidanud wastu suwile niikaua, kui Tallinna omad. Maikuu jõudes fulgus juba „Wanemuine“ omad ukse. Jõudnud wahelaeg kõigi nende ooperitele ja operettidele, et teatri sõber suwe jooksul wõiks karastada närwe, unustada wana ja koguda lootusi järgnewal hooajal midagi paremat kuulda. Olemas lootusteks hea pind. „Wanemuise“ puhuda wärsked tuuled. Ja need tuuled ei olla herra direktorile sugugi peri. Wiia teda ära armsast pesast, ooperist ja operettidest, õige kaugele. Juure aga tuleb wärsket käärimat

P. Areni joon. E. J. puul.

Isesots paradüüsis.

Kruus: „Pai Leenin, ma palun sinult natuke taewamanna — me, isesotsid, oleme Eestis päris näljas, sest kohwimajad nõuawad ka meilt arwemaksmist!“

ollust — studioosuseid, kes pühendawad end näite-
kunstile. Ent üliõpilaste näite — festsoon jääb
keelt niipisama, kui tema paremad jõud aina kao-
wad, kaowad, et saada ruttu tähtsaks meesteks,
esineda suures teatris ja saada head palka. Edu
neile! Na weidi teine asi ehk saalis istuda, kui

tead, et akadeemilised inimesed näitelawal itgu-
wad.

Aga fenni ootame sügiset.

Istume „Wanemuise“ aias, maitseme sünfoo-
nia orkestrit ja ootame. Kui inimene sentimentaalne,
on lubataw ka unistada. Istud ja kuulad nutwaid

helisid... Oh... Wiulid hest ripub õhus kui niit ja katkeb... Oh... Kontrabass kaebab... Oh... Ent hämaras õhus ripuvad ilutuled read... ripuvad... ripuvad... Oh... Ja süda tahaks paisuda, tõusta, lennata, lõhkeda... Oh — oh... Hing kinni jääb rinnus... Oh... Pagana krae, süst, teda söögu... Pigistab, kuriloom... kaksjada matka kui maha wisatud... Tphui... — — —

Ent ega Tartus ainuke muusika pole. Oh ei. Tartus on ka „platsmuusik“, mida Tallinnas nüüd pole. Kaks korda nädalas mängib Toomemäel sõjaväe orkester. Neljapäeval ja pühapäeval. Siis kogub Toomemäele kõik Tartu väikekodanlus ja suurtkodanlus. Waremete esine ja jalutusteed aina wirwendawad mitmet wärwi rõwist. Käiakse. Aetakse juttu. Naerdakse. Waadeldakse teineteist. Tehakse silmi. Sobitatakse tutwusi. Ine. Kõik on noored ehk wanapoole noored. Harwa mõni wana hulka äraeksinud. Mõni wähe eemal heitnud küljelt murule ja naudib. Naudib, kunni wärske õhk, puude lõhn ja muusikahelid silmad sulwad ja nina wärawad wägewaks mürinaks amawad.

Muusika mängib punkti pealt kaks tundi, põrutab lõpuks marsi ja kaob. Walguwad laiali kuulajad. Ent puuduwad nende hulgast alma materijüngrid. Harwa weel puutub mõni silma, harwa kriiskab weel mõni wärwimüts. Lennanud laiali see pere. Jorutan taas istudes kurwa wiit:

Teele, teele kurekesed,
üle metsa maa...

Möödas see kibe maadlus eksamitega. Kes wõitnud, kes alla jäänud. Tekkis wiimasel ajal uus spordiharu. Tormijooks maximate peale. Tehti wägewaid sõjalisi ettewalmistusi, ei halastud enese peale õõl ega päewal. Piitsutati end askeedina. Ja wiimasel päewal, wiimasel tunnil tantsisid närwid, kui oleks neid sada hädaohtu saaginud. Maxima wõi mitte. Maxima wõi mitte! Maxima wõi mitte!! Weel pool tundi. Wõeti „palderjaani“ tilku. Keegi end warustanud eksamile minnes selle materjaaliga. Ukse taga weel rüübanud ja siis läinud julgena kui lõwi. Julgena kui lõwi. Ja kukkunud läbi...

Ent ühe kangema studiosufega oli weel suurem õnnetus. Ta wäga tragi mees. Kolme kuuga sai korpos wärwid kätte. Kolme kuuga. Seisis wäljapool igasugust konkrentsi. Wõis wilunuma kaaswõitleja laua alla juua. Kuid ülikooli ta seejuures ei unustanud. Wähemalt kolm korda wõis teda semestri jooksul ülikooli koridoris näha... Lähenesid eksamid. Lähenesid kohutawa kiirusega. Ja

leidis korraga armas mees, et waja anda ära mõned eksamid. Ostis raamatuid. Hakkas uurima. Uuris, puuris. Ja wiskas wiimaks kõik nurka.

„Kentsakas,“ mõttes. „Misjaoks peab inimene end waewama ja tapma raamatutega, kui küsijakse ainult ühte piletit, mõnda küsimust. Pruugib ainult ära õppida küsitataw piletit ja wõib saada kätte maximumigi.“

Mõte oli wäga tark ja kangem studiosus sai aru, et tal wärwi mütsi all wäga kawal pea. Wäga kawal. Ja tal oli hea meel.

Jäi ainult ära otsustada küsimus, misugust piletit küsib professor. Hm — ja... Jäi mõttesse kangem studiosus. Jäi mõttesse. Misugune piletit? Misugused küsimused? Ja jõudis otsusele studiosus, et seda asja weidi raske lahendada.

Sammas mööda tuba. Nurgast nurka. Sügas kukalt.

Hm... Kas teadus tõesti pole arenenud nii kaugele, et lahendada seda küsimust? Sügas kukalt. Tuletas meele.

Ja korraga torkas pähe. Korraga, ootamatalt kui päikese kiir pimedada tupp...

Hirromant...

On ju olemas niisugune inimene.

Ja nende ettekuulutused minna wahest täide, tõendawad teadusegi meljed.

Otsis ülesse hirromandi.

„Kuulutage mulle ette. Ent õieti! Muidu sünnib suur õnnetus! Suur õnnetus! Lasen maja õhku! Põletan elusalt ära!“

Uuris hirromant kaua näojooni. Waatles nägu. Tegi saladusliku katseid. Ja kuulutas.

„Teil on rasked päewad ees... Hm — ja... Rasked päewad... Siit weidi segane... Ent kõik lähed õnnelikult. Päris õnnelikult...“

„Tühja... Mul on ees eksamid. Teie peate mulle ütleva, misugust piletit minust küsitakse. Peate ütleva õieti! Muidu lasen maja õhku! Põletan elusalt ära!“

Murdis pead hirromant. Uuris, mõistatas. Pajatas otsustawalt:

„Pilet 156.“

„Mis? 156? Niisugust piletit pole olemaski!“

„Ei — ei. 56 — tahtsin ütelda.“

„56? Lõri...“

„Mis ma ütlesin? 56? Ei — ei. 15 tahtsin ütelda.“

„15? On see õigus? Kindel?“

„Kindel kui aamen kirikus. Minu ettekuulutusel on alati täide läinud. Võite küsida.“

„Alati täide läinud?“

„Alati.“

Lahkus rahuldatuna studioosus ettekuulutaja juurest.

Oppis kätte viieteistkümnenda pileti. Oli peas kui veidi.

Läks eksamille. Wärises süda kui ute saba. Ent uskus kindlasti.

Jõudis järg.

Istus profesoriga nagu näo vastu. Popsutas professor piipu. Võttis programmi.

Wärises süda...

Uuris professori programmi. Pööras lehte.

„Noh võtame siis... võtame siis...“

„Pilet viieteist?“

„Hm — ja... Ei. Võtame parem neliteist.“

„Neliteist?“

„Ja.“

Wärisew süda tegi hüppe ja wajus saapa sääre.

Waikus. Kohutaw waikus.

Ainult professori hääl:

„Noh... Kuidas siis?“

Waikus. Kohutaw waikus.

Tund aega hiljem oli hiromandi juures hirmus maru.

Sõnas hiromant külmawereeliselt:

„Noormees, noormees. Mitte nii hägedalt. Pilet 15 võib ju veel tulla. Minu ettekuulutusel lähewad alati täide.“

Nii see õnnetu lugu.

Ent oli ka õnnelikke lugusi.

Wõis teada ainult ühe kohta. Küsitakse just sedasama kohta. Maxima suffiait.

Nii see eksamite lugu. Wõid lollina tark olla ja targana loll.

Ja nüüd kõik lõppenud. Lõppenud sügiseni. Jalutad mööda Eesti maapinda freiherrina. Kui sul wärwimüts ja jalutuskepp, lööd pea tähtsalt kuklasse, nina taewa poole ja keerutad wirr ja wirr kepiga.

Sõidad pühapäewiti linnast wälja Pühajärwele, naudid looduseilu, jood piima. Kui sul lauluhääl, laulad: Nus oled isamaa, ilus oled isamaa. Ja kui su waimustus õige kõrge kraadini tõusnud: Eesti-maa mu isamaa, kuis mul armas oled ja... Ja lõpetad mõirgades, silmis pisarad: Wiimse weretilgani!....

Moodis nüüd wäljasõidud rohelisse. Lähewad aast-aastalt ikka rohkem moodi. Jõuab pühapäewa

hommik. Woorib Tartu rahwas waksali, ootab pileti sabas, mis mitmekordselt kõwerasje keeratud. Wähjast hargub saba kahjeks ja siis tekib riid, kumb saba see õige. Riieldakse kuni poliitsemiku autoriteetne hääl ühe saba tühjaks tunnistab. Raudruuna hiiгла saba täitub inimestega. Algab reis.

Tartu jääb tühjaks. Kõrwetab päike lagedaid uulitsaid, maju, aedu. Toomemael üksi weel jalurajaid ja palju sääski. Peetakse hägedat wõitlust. Istub pingil inimene ja taob ennast — pats ja pats. Sääska taob.

Kuskil klimberdab klawer. Kaugemal weel üks. Teises kandis wiul. Kaugemal weel üks. Kolmandas kandis grammofoon. Kaugemal weel üks neljandas kandis...

Tu om suwe idüll.

Jr.

—o—

Armastuse psühholoogia.

„Et me' praegu jälle naistest räägime, siis ütelge mulle ometi, doktor, — mis nõuate teie dieti ühelt naiselt, s. o. misjugune peab ta teie arwates tingimata olema?“

„Meeldiw ja puutumatu.“

„Wabandust! Wiimastest sõnast ei saa ma mitte täiesti aru. Mis mõtlete teie „puutumatu“ all? Tähendab see mõõdupidamist wõi.“

„Mõõdupidamist! Teatawas mõttes.“

„Naine peab oma austajatest ainult ühe walmi, ja see üks olgu nimelt tema mees.“

„Kõlab ilusasti, aga muinasjutuliselt!“

„Kuidas nii?“

„Teie ei räägi ometi oma enda kogemuste põhjal?“

„Aga just nimelt!“

„Doktor, teie ei ole ometi naisemees. Tähendab, sellest pean ma järeldama, et —“

„— mul seaduslikku naist ei ole. Ütelge juba rahulikult: mul on armuke. Ha!.. Mulle ei ole mitte nimetus tähtis, waid inimene, naisterahwas.“

„Ja see naisterahwas wastab siis teie poolt praegu ülesjeatud tingimistele, s. o. ta on meeldiw ja —“

„— armastab ainuüksi mind. Täiesti õige. Wõi on teil midagi sellele vastu?“

„Mitte kõige wähematki. Ainult kui jutt on sellest naisest, kelle pilti teie praegu oma käes hoiate, siis“ —

„Palun?“

„— pean ma teie arwamist weidi kõigutama. See on nimelt minu seaduslik naine.“

E. S.

—o—

Gori joon. E. I. puul.

Kooliruumidest on igalpool suur puudus.

Kool lähemas tulevikus.

Järgmine „MEIE MATS“ nr. 19 ilmub laup. 25. juunil

Ilmub k.-ü. „M. Matsi“ kirjastusel. Wast. toim. G. Tõnisson (Gori). A. Kümmeli (e. G. Kalla) trükk, Tall.